

STANISŁAW TRUSKOLASKI

Esej Biograficzny i Podsumowanie Dziedzictwa (1895–1961)

"Spoglądając na tę sprawę z dzisiejszego punktu widzenia moralnie nie poczuwam się do winy... maszyny pozyskane zostały do pracy i może jeszcze do dzisiaj pracują nad podniesieniem poziomu gospodarki rolnej."

I. Portret Postaci

Stanisław Truskolaski (1895–1961) był architektem nowoczesnej polskiej spółdzielczości. Jego życie zawodowe, trwające niemal pół wieku (1910–1958), to kronika walki o modernizację polskiej wsi i gospodarki wiejskiej, toczony wbrew historycznym zawieruchom. Cechowała go rzadka mieszanka pragmatyzmu handlowego z głębokim etosem społecznym. Jako samouk udowodnił, że kompetencja i wizja potrafią przetrwać nawet najbardziej represyjne systemy.

II. Kamienie Milowe Drogi Zawodowej (1910–1958)

1910–1922

Początki: Wczesne lata pracy zawodowej w Warszawie (Związek Stowarzyszeń Spożywczych, „Spójnia”). Formowanie fundamentów wiedzy spółdzielczej.

1922–1938

Szkoła Kutnowska: W spółdzielni „Wspólna Praca” wypracował model nowoczesnego handlu rolnego, który później z powodzeniem zaszczepił na terenie Płocka.

1938–1945

Czas Próby: W Płocku, pod okupacją, przeprowadził cichą rewolucję technologiczną, wyposażając polskich chłopów w maszyny „pozyskane” z Rzeszy. Osobista tragedia: śmierć syna w Mauthausen (1944).

1945–1948 **Odbudowa Płocka:** Logistyczny geniusz Truskolaskiego pozwolił na budowę bocznic kolejowych i sprowadzenie milionów cegieł na odbudowę miasta.

1948–1951 **Konfrontacja z Systemem:** Uwięzienie przez Komisję Specjalną za akt ratowania polskiego rolnictwa (zakup maszyn z Ziemi Odzyskanych).

1951–1958 **Ostatni Etap:** Organizacja Zakładów Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz praca w Spółdzielni „Witamina”, którą wcześniej sam ocalił przed upadkiem.

III. Dziedzictwo i Wkład w Rozwój Regionu

- **Infrastruktura:** Budynki w Rynku, magazyny i strategiczna bocznic kolejowa w Płocku, służąca miastu przez dziesięciolecia.
- **Modernizacja Rolnictwa:** Wprowadzenie nowoczesnych odmian roślin (żyto Petkus) i siewników, co trwale podniosło kulturę uprawy na Mazowszu.
- **Ratowanie „Witaminy”:** Ocalenie Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej przed likwidacją (1947), co zapewniło jej trwanie w kolejnych dekadach.

IV. Przesłanie Moralne

Życiorys ten jest świadectwem patriotyzmu organicznego. Truskolaski wierzył, że siła narodu bierze się z jego sprawności gospodarczej. Nawet w obliczu więzienia i szykan nie stracił przekonania, że warto było ryzykować dla dobra wspólnego. Jego historia to lekcja

odpowiedzialności za „małą ojczyznę” i profesjonalizmu niezależnego od ideologii.

Opracowano na podstawie 22-stronicowego życiorysu zawodowego spisanego przez Stanisława Truskolaskiego.